

IV. NOTY O KSIĄŻKACH

Autorka not: KK – Karolina Kuzioła

***Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów*, red. Jerzy Bartmiński, t. 4. *WOLNOŚĆ*, red. Jerzy Bartmiński, Maciej Abramowicz, Lublin–Warszawa: Wydawnictwo UMCS, 2019, 620 s.**

Czwarty tom *Leksykonu aksjologicznego Słowian i ich sąsiadów* jest poświęcony *WOLNOŚCI* (wcześniej ukazały się tomy: t. 1. *Dom*, t. 2. *Europa*, t. 3. *Praca*, t. 5. *Honor*). Otwiera go artykuł Jerzego Bartmińskiego, w którym prezentowane są założenia *Leksykonu*. W kolejności publikowany jest tekst pióra Jerzego Bartmińskiego i Macieja Abramowicza traktujący o *WOLNOŚCI* jako fundamencie każdej kultury, zwłaszcza kultury zachodnioeuropejskiej. W następnych artykułach prezentowane są opisy konceptu *WOLNOŚĆ* w różnych językach i kulturach: w kulturze indyjskiej (Joanna Jurewicz), antycznej greckiej (Kazimierz Korus), w języku litewskim (Irena Smetonienė), w polskiej lingwokulturze (Jerzy Bartmiński i Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska), w języku czeskim (Irena Vaňková i Veronika Vodrážková), rosyjskim (Valentina Kulpina), białoruskim (Elena Rudenko), ukraińskim (Julia Pyśmenna), bułgarskim (Kalina Micheva-Pecheva), serbskim (Rajna Dragičević), chorwackim (Amir Kapetanović i Irena Miloš), niemieckim (Jolanta Janoszyk), francuskim (Maciej Abramowicz), angielskim (Agnieszka Gicala). *Leksykon* zamykają noty o autorach. [KK]

***Słownik stereotypów i symboli ludowych. Koncepcja i redakcja całości* Jerzy Bartmiński, zastępca redaktora Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, t. 2. *Rośliny*, cz. 3: *Kwiaty*, Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2019, 295 s.**

Wydana w 2019 roku w Lublinie część trzecia drugiego tomu *Słownika stereotypów i symboli ludowych* poświęcona jest *Kwiatom* (wcześniej ukazał się 1. tom pt. *Kosmos*, obejmujący 4 części oraz t. 2. *Rośliny* cz. 1. *Zboża* i cz. 2. *Warzywa, przyprawy i rośliny przemysłowe*). Podobnie jak w poprzednich częściach słownika, hasła zbudowane są według tego samego schematu i obejmują tzw. kapsułę, wstęp ogólnokulturowy, eksplikację w układzie fasetowym i dokumentację z kontekstami ułożonymi w ramach gatunków. W trzeciej części tomu *Rośliny* znajdziemy hasła takie, jak: *kwiat*, *aksamitka*, *asparagus*, *aster*, *bratek*, *chaber*, *chryzantema*, *fiolatek*, *georginia*, *goździk*, *hortensja*, *kaczeniec*, *kocanka*, *konwalia*, *lawenda* (podhasła: *wianek/wieniec lawendowy*), *lilia* (podhasła: *lilia wodna*, *śmietanik*, *wianek lelijowy*), *maciejka*, *nagietek*, *narcyz*, *nasturcja*, *niezapominajka*, *pelargonja*, *pięrwiosnek*, *piwonja*, *przylaszczka*, *róża* (podhasła: *wianek różany*), *sasanka*, *stokrotka*, *śnieżyczka*, *tulipan*, *wrzos*, *zawilec*. Autorami haseł są: Agata Bielak, Anna Kaczan, Lidia Nepop-Ajdačić, Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, Dorota Piekarczyk, Katarzyna Prorok oraz Joanna Szadura. Zeszyt zamykają kolorowe fotografie kwiatów. [KK]

Słownik stereotypów i symboli ludowych. Koncepcja i redakcja całości Jerzy Bartmiński, zastępca redaktora Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, t. 2. Rośliny, cz. 4: Zioła, Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2019, 494 s.

Zeszyt czwarty *Słownika stereotypów i symboli ludowych* przynosi rekonstrukcję ludowego świata roślin – dokładniej ziół. W tej części słownika zamieszczone zostały hasła: *zioło* (podhasło: *ziele*), *arnika*, *babka* (podhasła: *babka lancetowata*, *babka wodna*), *bagno*, *barwinek*, *biedrzeńiec*, *bieluń*, *bluszcz*, *bluszczyk*, *boże drzewko*, *bukwica*, *bylica*, *centuria*, *drzącza*, *dziewanna*, *dziewięciornik*, *dziewięciśl*, *dzięgiel*, *dziurawiec*, *jaskótcze ziele*, *kopytnik*, *koszyczko*, *kozłek*, *krwawnik*, *kurze ziele*, *lubiczyk*, *lulek*, *łopian* (podhasło: *rzep*), *macierzanka*, *mak* (podhasła: *makówka*, *potrawy i napoje z maku*, *mak polny*), *melisa*, *mięta* (podhasło: *polej*), *mlecz* (podhasło: *dmuchawiec*), *nasieźrzał*, *oman*, *paproć* (podhasło: *kwiat paproci*), *piołun*, *podbiał*, *podróżnik*, *pokrzyk*, *pokrzywa* (podhasło: *głucha pokrzywa*), *przelot*, *przestęp*, *przywrotnik*, *rosiczka*, *rozchodnik*, *rozmaryn*, *rozryw-ziele*, *rumianek*, *ruta*, *serdecznik*, *skrzyp*, *srebrnik*, *storczyk*, *szalej*, *szałwia*, *ślaz* (podhasło: *malwa*), *świe-tlik*, *targownik*, *tatarak*, *tojad*, *trędownik*, *widłak*, *wilczomlecz*, *wrotycz*, *żywokost*. Autorami haseł są Jerzy Bartmiński i Ewa Hrycyna; konsultantem był botanik Robert Gruszecki. Układ artykułu jest stały i obejmuje tzw. kapsułę, wstęp ogólnokulturowy, eksplikację w układzie fasetowym i dokumentację z kontekstami ułożonymi w ramach gatunków. Na końcu tomu zamieszczone zostały kolorowe ilustracje ziół opisanych w publikacji. [KK]

Anna Michalec, Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, Jak chłop u diabła pieniądze pożyczął. Polska demonologia ludowa w przekazach ustnych, Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2019, 316 s.

Publikacja *Jak chłop u diabła pieniądze pożyczął* autorstwa Anny Michalec i Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej jest zbiorem polskich ludowych wyobrażeń, wierzeń i praktyk na temat sił nieczystych i demonów. Autorki wykorzystały i w sposób filologiczny opracowały nagrania terenowe pozyskane od 231 informatorów ze 124 miejscowości z terenu Polski. Pozycja zawiera 380 tekstów (niekiedy wielowariantywnych), uporządkowanych tematycznie w blokach gatunkowych: bajki (20), podania i legendy (5), opowieści wierzeniowe (192), opowieści żartobliwe (2), opowieści o snach (3), relacje potoczne, zapisy wierzeń i opisy praktyk (156), zamówienia (2). Każdy zapis został oddany w pisowni półfonetycznej. Na końcu zbioru zamieszczono wykazy: (a) badanych miejscowości, (b) informatorów i (c) taśm, na których w Archiwum Etnolingwistycznym Instytutu Filologii Polskiej UMCS dokumentowane są nagrania. Pozycję zamyka obszerny indeks przedmiotowy. [KK]